

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 44/09-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť Ing. A. Z., Ž., zastúpeného advokátom Mgr. L. H., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 561/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 561/94 porušil základné právo Ing. A. Z., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 561/94 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.
3. Ing. A. Z. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. A. Z. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 412,10 € (slovom štyristodvanásť eur a desať centov), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jeho advokáta Mgr. L. H., Ž., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 44/09-10 zo 4. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. A. Z., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 561/94 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: «... Návrhom zo dňa 07. 07. 1994, ktorý bol Okresnému súdu Žilina doručený dňa 08. 07. 1994, sa navrhovateľ domáhal náhrady škody a ušlého zisku v sume 175.172,- Sk s prísl. voči odporcovi v rade 1./ S., a odporcovi v rade 2./ S., B. Na základe podaného návrhu sa na Okresnom súde Žilina začalo konanie vedené pod sp. zn. 18C/561/1994.

... Dňa 07. 12. 2006 súd doručil žalobný návrh odporcom v rade 1./ a 2./ na vyjadrenie, ktoré vyjadrenia došli súdu obe dňa 05. 02. 2007.

Písomným podaním zo dňa 05. 12. 2007 navrhovateľ doručil predsedovi súdu opakovanú sťažnosť na nečinnosť súdu. Predseda súdu sa k sťažnosti písomne vyjadril dňa 04. 04. 2008 v tom zmysle, že konajúci sudca vzhľadom na množstvo pridelených vecí sa nemal možnosť oboznámiť so všetkými pridelenými spismi, a že po naštudovaní spisu nariadi vo veci pojednávanie. ...

Ako je zrejmé z vyššie uvedeného priebehu konania sp. zn. 18C/561/1994 na príslušnom súde, trvajúceho viac ako 14 rokov odo dňa podania návrhu, vo veci sa

nekonalo žiadne pojednávanie. ... Súd v označenej veci rozhodol o prerušení konania uznesením č. k. 18C/561/94-16 zo dňa 16. 11. 1994, pričom voči tomuto rozhodnutiu odvolanie prípustné nebolo, a tak navrhovateľ nemal možnosť sa brániť a namietat tento procesný postup súdu, hoci neboli splnené podmienky na prerušenie konania ... Konanie prebiehajúce na súde pod sp. zn. 13C/283/93 nebolo tým, v ktorom sa riešila otázka, ktorá mohla mať význam pre rozhodnutie súdu, bolo to konanie vychádzajúce z obdobného skutkového a totožného právneho stavu. Mám za to, že týmto postupom sa súd „zbavil“ veci, ktorú mal rozhodovať, a napriek viacnásobným urgenciám nekonal dokonca ani po tom, čo rozhodol o pokračovaní v konaní. ...

Napokon, posledným úkonom súdu je doručovanie žalobného návrhu odporcom 1./ a 2./ dňa 07. 12. 2006, odkedy konajúci sudca nevytýčil termín pojednávania ani nevykonal iné úkony smerujúce k vykonaniu dokazovania a k rozhodnutiu súdu vo veci samej. ...

Máme za to, že nakoľko súd v období od podania návrhu v roku 1994 do súčasnosti vykonával iba formálne procesné úkony, došlo k prietahom v konaní zavineným subjektívnym konaním súdu. V zmysle rozhodnutí Ústavného súdu SR, tento pri skúmaní, či bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, prihliada na zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu. V tomto prípade súd, zrejme majúci názor o zložitosti veci, mal v úmysle vyčkať na rozhodnutie iného senátu v obdobnej veci (a to vec sp. zn. 13C/283/93) a z tohto rozhodnutia následne vychádzať pri vlastnom rozhodovaní. Inak si nemožno vysvetliť prerušenie konania trvajúce 12 rokov, v ktorom čase sa nikto z viacerých zákonných sudcov, ktorým bol súd pridelený rozvrhom práce, nezaoberal tým, či sú dané dôvody prerušenia konania a či - vzhľadom na právo každého, aby jeho vec bola prerokovaná bez zbytočných prietahov - nie je namieste zvážiť iný procesný postup. Nakoľko proti rozhodnutiu o prerušení konania nebolo možné podať opravný prostriedok, navrhovateľ nemal inú možnosť, ako čakať, kým súd opätovne začne v jeho veci konať. Je povinnosťou súdu organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie. Účastníci v konaní, a to ani navrhovateľ, ani odporcovia v rade 1./ a 2./ nezapríčinili prietahy v konaní, nakoľko na výzvu súdu reagovali bezodkladne, t. j. navrhovateľ zaplatil súdny poplatok a odporcovia v rade 1./ a 2./ podali vyjadrenie k žalobe, iné úkony vzhľadom na nečinnosť súdu nebolo možné realizovať. ...

Sme toho názoru, že iba súd samotný spôsobil neúmernú dĺžku súdneho konania, a tým porušenie základného práva sťažovateľa v zmysle čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy SR...

Sťažovateľ v prejednávanej veci vyčerpал opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený. Sťažovateľ sa dvakrát, a to písomným podaním doručeným súdu dňa 06. 04. 2006 a 14. 03. 2008, domáhal odstránenia priesťahov, pričom zo strany súdu mu bolo zo strany súdu oznámené len toľko, že sudca po naštudovaní spisu nariadi vo veci pojednávanie. ...

Sťažovateľ si v súlade s vyššie citovaným zákonným ustanovením uplatňuje voči porušovateľovi jeho základného práva na súdnu ochranu, Okresnému súdu v Žiline, nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 250.000,- Sk... Táto suma zohľadňuje dĺžku zbytočných priesťahov v konaní, ako aj s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľovi vznikla. Tento nárok a rozsah požadovaného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje ... tým, že v predmetnej veci z dôvodu nečinnosti súdu a súdom spôsobených priesťahov v konaní pretrváva stav právnej neistoty. Výšku finančného zadosťučinenia a jej primeranosť odôvodňuje konkrétnymi okolnosťami prípadu, a to 14 rokov trvajúcim konaním a 12 rokov trvajúcim prerušením konania, ktoré prerušenie nakoniec bolo právoplatné len v čase od 23. 03. 2005 do rozhodnutia súdu o pokračovaní v konaní, právoplatným dňa 17. 10. 2006; do dňa 23. 03. 2005 konanie nebolo právoplatne prerušené a súd preto bezdôvodne nekonal. Napokon, ani samotné prerušenie konania nemožno posúdiť ako vhodný úkon, a to ani v čase, keď súd o prerušení konania rozhodol. Priesťahy v konaní sa už zásadne napraviť ani odstrániť nedajú, preto je požiadavka finančného zadosťučinenia vo výške 250.000,- Sk primeraná. ...»

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„Základné právo Ing. A. Z. ... na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/561/94 bolo porušené.

Okresnému súdu Žilina sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/561/94 konal bez zbytočných priesťahov.

Sťažovateľovi Ing. A. Z. ... sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 250.000,- Sk (slovom dvestopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 8.011,- Sk na účet advokáta Mgr. L. H., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom JUDr. R. B., listom z 11. marca 2009 sp. zn. 1SprS/70//09 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 24. marca 2009.

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci, k svojmu vyjadreniu pripojil stanovisko zákonného sudcu v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... Podľa vyjadrenia konajúceho sudcu mu vec bola pridelená dňa 18. 1. 2007 po ustanovení do funkcie. Vzhľadom na množstvo pridelených vecí nemohol v každej konať bez zdržania. Vo veci nariadil termín pojednávania na 4. 5. 2009.

... som toho názoru, že podanú ústavnú sťažnosť možno hodnotiť ako čiastočne dôvodnú. Vo veci došlo k zdržaniu pri vybavovaní a to v priebehu rokov 2007 a 2008, kedy sa vo veci nekonalo. Nekonanie vo veci bolo spôsobené zvýšenou zaťaženosťou sudcu, ktorému bola vec pridelená po jeho menovaní do funkcie. Čo sa týka obdobia r. 1994 - 2006, v tomto období bolo konanie prerušené až do skončenia súvisiaceho konania prebiehajúceho na tomto súde. Po skončení tohto konania súd rozhodol v pokračovaní v konaní a uskutočňoval úkony smerujúce k príprave pojednávania. Podľa názoru Okresného súdu Žilina, tak toto obdobie nie je možné hodnotiť ako obdobie prietahov vo veci a to napriek tomu, že uznesenie o prerušení konania nebolo právoplatné z dôvodu procesného pochybenia predchádzajúcej sudkyne, ktorá toto uznesenie nedoručila odporcom. Preto odporca Okresný súd Žilina ústavnému súdu navrhuje, aby tieto skutočnosti zbral do úvahy pri hodnotení dôvodnosti a určovaní prípadnej výšky finančného zadostučinenia.

Okresný súd Žilina netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti. ...“

Vyjadrenie zákonného sudcu Mgr. A. K.:

„... Uvedená vec mi bola pridelená dňa 18. 01. 2007 po tom, ako som bol dňa 17. 01. 2007 menovaný Prezidentom SR do funkcie sudcu. Vzhľadom ku skutočnosti, že mi pri mojom nástupe do funkcie bolo pridelených cca 313 nevybavených spisov registra C (mnohé s nápadom medzi rokmi 1990 až 2000) a v roku 2007 bol môj nápad v tomto registri 356 vecí a v roku 2008 255 vecí (teda v priebehu dvoch rokov mi bolo pridelených na prejednanie a rozhodnutie 924 vecí registra C), pričom v súčasnosti je počet nevybavených vecí registra C v mojom senáte 307, nebolo z mojej strany možné doposiaľ vo všetkých mne pridelených veciach konať bez prieťahov, čo sa týka aj tejto predmetnej veci. Na uvedený stav som poukázal v námietkach v zmysle ust. § 34 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. dňa 20. 08. 2007. ...“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedeným vyjadreniam okresného súdu okrem iného uviedol:

«... Vo vyjadrení Okresného súdu Žilina zo dňa 11. 03. 2009 zn. 1SprS/70/09 sa uvádza, že - citujem: „Čo sa týka obdobia r. 1994 - 2006, v tomto období bolo konanie prerušené až do skončenia súvisiaceho konania prebiehajúceho na tomto súde... Podľa vyjadrenia Okresného súdu Žilina toto obdobie nie je možné hodnotiť ako obdobie prieťahov vo veci, a to napriek tomu, že uznesenie o prerušení konania nebolo právoplatné z dôvodu pochybenia predchádzajúcej zákonnej sudkyne ...“. Som toho názoru, že toto tvrdenie nezodpovedá objektívnej realite, ale najmä cieľu občianskeho súdneho procesu, ktorý je vyjadrený v tom, že postupom súdu a účastníkov má byť zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Som presvedčený, že Okresný súd Žilina v tomto prípade výrazne porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na prerokovanie veci bez prieťahov. Prerušenie konania ako rozhodnutie súdu o vedení konania musí byť opodstatnené a má trvať len po nevyhnutne potrebný čas. Žiadny zo sudcov resp. zamestnancov súdu od prerušenia konania uznesením č. k. 18C/561/94-16 zo dňa 16. 11. 1994 do dňa 06. 04. 2006, kedy upozornil navrhovateľ súd, že konanie sp. zn. 13C/283/93 bolo právoplatne ukončené, neriešil, či je prerušenie trvajúce takmer 12 rokov (z toho vyše 10 rokov neprávoplatne) opodstatnené a či takýmto postupom súdu nie sú porušené základné práva sťažovateľa. Z vyjadrenia Okresného súdu Žilina k sťažovateľom

podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že súd ani v súčasnosti v takomto postupe nevidí žiadnu vadu, napriek cieľu občianskeho súdneho procesu definovanému v ust. §-u 1 O. s. p., ktorým je zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako i úcta k právam iných osôb. Sťažovateľ podaním žaloby na súd dňa 07. 07. 1994 doposiaľ nedosiahol to, pre čo samotnú žalobu podal. Mám za to, že v konaní na Okresnom súde Žilina sp. zn. 18C/561/1994 vznikli prieťahy spôsobené súdom a jeho nekonaním.

Pokiaľ ide o vyjadrenie zákonného sudcu zo dňa 09. 03. 2009, tento konštatuje množstvo pridelených vecí. Vychádzajúc z názorov Ústavného súdu SR vyslovených v jeho nálezoch, zaťaženosť sudcu nie je dôvodom, pre ktorý by bolo možné akceptovať nekonanie súdu vo veci. Účastníkovi konania nemôže byť na ujmu tá skutočnosť, že ten-ktorý sudca má pridelených množstvo nevybavených spisov. Toto je vecou rozvrhu práce samotného súdu a účastník nemá napokon ani možnosť tieto skutočnosti ovplyvniť. Fakt, že vo veci bol po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľom vytyčený termín pojednávania na deň 04. 05. 2009 (pričom predvolanie bolo právnenému zástupcovi sťažovateľa doručené po podaní sťažnosti, dňa 09. 03. 2009, kedy už bola na Okresný súd Žilina Ústavným súdom SR doručená na vyjadrenie sťažnosť sťažovateľa) nemá na existenciu prieťahov žiadny vplyv, nakoľko stav právnej neistoty sťažovateľov stále trvá.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti trváme na dôvodnosti uplatnenej sťažnosti proti porušovaniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 127 zák. č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v celom rozsahu a v prípade, ak Ústavný súd SR uzná za vhodné prejednanie veci bez nariadenia pojednávania, s takýmto postupom súdu súhlasíme a na verejnom ústnom pojednávaní senátu ústavného súdu SR netrváme.

Sťažovateľ je právne zastúpený advokátom. Vznikol mu nárok na náhradu ďalších trov právnej pomoci. Okrem trov špecifikovaných v samotnej sťažnosti zo dňa 25. 09. 2008 si sťažovateľ uplatňuje aj náhradu za úkon právnej pomoci v zmysle § 14 ods. 1 písm. c) Vyhl. č. 655/2004 Z. z. - písomné splnenie výzvy Ústavného súdu SR. ...»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 561/94:

Dňa 8. júla 1994 podal sťažovateľ Okresnému súdu Žilina žalobný návrh proti S. v Ž. (ďalej len „odporca v 1. rade“) a S. v B. (ďalej len „odporca v 2. rade“) na náhradu škody a ušlého zisku v sume 175 172 Sk s príslušenstvom.

Dňa 12. júla 1994 súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 24. augusta 1994 sťažovateľ uhradil súdny poplatok.

Dňa 16. novembra 1994 súd uznesením č. k. 18 C 561/94-16 prerušil konanie do právoplatného rozhodnutia veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 13 C 283/93.

Dňa 15. januára 2001 bola vec pridelená Mgr. K. B.

Dňa 23. marca 2005 nadobudlo právoplatnosť uznesenie o prerušení konania zo 16. novembra 1994.

Dňa 3. novembra 2005 bola právoplatne skončená vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 13 C 283/93.

Dňa 2. marca 2006 bola vec pridelená JUDr. E. Š.

Dňa 6. apríla 2006 sťažovateľ podaním upozornil okresný súd na to, že vec, pre ktorú bolo konanie prerušené, bola už právoplatne skončená.

Dňa 1. júna 2006 bola vec pridelená Mgr. K. B.

Dňa 5. septembra 2006 súd uznesením č. k. 18 C 561/94-42 rozhodol, že sa pokračuje v konaní.

Dňa 7. decembra 2006 súd uznesením č. k. 18 C 561/94-49 vyzval odporcov, aby sa písomne vyjadrili k predmetnej veci.

Dňa 24. januára 2007 bola vec pridelená Mgr. A. K.

Dňa 5. februára 2007 sa odporcovia písomne vyjadrili k predmetnej veci.

Dňa 5. decembra 2007 sťažovateľ vyzval súd na odstránenie priet'ahov v konaní.

Dňa 5. marca 2009 súd nariadil termín pojednávania na 4. máj 2009.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 561/94 dochádza k porušovaniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr.

I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania vôbec nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani podpredseda okresného súdu, ani zákonný sudca vo svojich vyjadreniach nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania (od podania návrhu 8. júla 1994) takmer pätnásť rokov, nieže bez rozhodnutia, ale dosiaľ bez jediného pojednávania, je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

Okresný súd síce poukazuje na to, že napadnuté konanie bolo uznesením č. k. 18 C 561/94-16 prerušené 16. novembra 1994 „až do skončenia súvisiaceho konania prebiehajúceho na tomto súde“ a zrejme z tohto dôvodu sa nemohli v prerušovanom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, avšak na druhej strane súd priznáva, že uvedené „uznesenie o prerušení konania nebolo právoplatné z dôvodu procesného pochybenia predchádzajúcej sudkyne“, pričom toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť až 23. marca 2005. Napadnuté konanie bolo teda prerušené viac ako desať rokov iba *de facto* a nie *de iure*. Ústavný súd netvrdí, že určité obdobia prerušenia konania *de facto* by nebolo možné tolerovať z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy, rozhodne to však nemôže byť obdobie viac ako desaťročné, tak ako to bolo v danom prípade. Okrem uvedeného ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v danej veci nečinný aj po 3. novembri 2005, keď bolo právoplatne skončené súvisiace konanie sp. zn. 13 C 283/93. Od tohto obdobia vykonal súd v podstate iba jediný úkon - vyzval odporcov, aby sa písomne vyjadrili k veci. Uvedená nečinnosť okresného súdu, už aj v kontexte takmer pätnásť rokov trvajúceho konania, nie je ničím

ospravedlňiteľná, pretože okresný súd dlhodobo nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako navrhovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní. Obranu okresného súdu, podľa ktorého zákonný sudca „*vzhľadom na množstvo pridelených vecí nemohol v každej konať bez zdržania*“, nemožno akceptovať. V tejto súvislosti treba opakovane zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu, treba poznamenať, že z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu v daných súvislostiach nevyplýva prijatie žiadnych účinných opatrení.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume „250.000,- Sk... Táto suma zohľadňuje dĺžku zbytočných prietahov v konaní, ako aj s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá sťažovateľovi vznikla“, a „prietahy v konaní sa už zásadne napraviť ani odstrániť nedajú.“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na neobyčajne dlhé trvania napadnutého konania, ako aj vzhľadom na povahu veci (výšku uplatnenej istiny) považuje za primerané v sume 4 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 25. augusta 2008, spísanie ústavnej sťažnosti z 25. septembra 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu

z 24. marca 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a režijný paušál dvakrát po 6,31 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2009 prislúcha odmena v sume 115,90 € spolu s režijným paušálom 6,95 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 346,31 €, ku ktorej treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 65,79 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 412,10 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009